

รูปแบบการจัดการความรู้ด้านการหารายได้และส่งเสริมอาชีพอย่างมีส่วนร่วมของ
ชุมชนเมืองเพื่อการลดความเหลื่อมล้ำในสังคมผู้สูงอายุ
กรณีศึกษา พื้นที่เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร*

KNOWLEDGE MANAGEMENT MODEL FOR PARTICIPATED INCOME GENERATION
AND OCCUPATION PROMOTION IN URBAN COMMUNITY TO ALLEVIATE
INEQUALITY IN SENIOR SOCIETY: A CASE STUDY OF DUSIT DISTRICT,
BANGKOK METROPOLIS

ภรณ์ยุ คชแก้ว, วิจิตรา ศรีสอน, สันฐาน ชยอนนท์

Parunyoo Kochkaew, Wijittra Srisorn, Sunthan Chayanon

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

Suan Sunandha Rajabhat University

Corresponding Author E-mail: wijittra.sr@ssru.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาสภาพการณ์ความรู้ พัฒนารูปแบบการจัดการ
ความรู้ และ ประเมินรูปแบบการจัดการ เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้การศึกษาเอกสารการ
สัมภาษณ์เชิงลึก กับผู้ให้ข้อมูลหลัก 22 คน วิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา เชิงสาเหตุและการ
เชื่อมโยงข้อมูล จัดหมวดหมู่ข้อมูล ตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า และสรุปความรู้และผล
วิจัย

ผลการวิจัย 1. สถานการณ์ปัจจุบันในการประกอบอาชีพในศักยภาพด้านการ
แข่งขันบนพื้นฐานของการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกันและการรับรู้
ร่วมกันในการประกอบอาชีพเพื่อหารายได้อย่างมั่นคงและยั่งยืน 2. รูปแบบการจัดการ
ความรู้แบบ PVIPIII เป็นกลไก หรือปัจจัยส่งเสริมสำคัญขององค์กรหรือชุมชนในการ
ยกระดับการหารายได้และส่งเสริมอาชีพอย่างมีส่วนร่วมเพื่อลดความเหลื่อมล้ำในสังคม
ผู้สูงอายุ โดยการพัฒนาคุณภาพมาตรฐานการทำงานไปสู่ระดับมาตรฐานสากล และ 3.
รูปแบบ PVIPIII ใช้ในการพัฒนางาน พัฒนาคน และพัฒนาองค์กร หรือชุมชนแห่งการ
เรียนรู้ ส่งผลให้องค์กร หรือชุมชนสร้างความได้เปรียบในเชิงแข่งขัน

คำสำคัญ: รูปแบบการจัดการความรู้; การหารายได้; การส่งเสริมอาชีพ

* Received August 21, 2021; Revised September 4, 2021; Accepted September 4, 2021

Abstract

The research aims to study knowledge situations, develop knowledge management models, and evaluate management patterns as qualitative research. It used an in-depth study of interview documents with 22 key informants, analyzed content, causal, and data links. Categorize data Review the threesome and summarize the knowledge and research results.

Research results were as follows: 1. The current situation in the profession in competitiveness based on community engagement to achieve a consistent understanding and mutual awareness of the occupation to earn a stable and sustainable income. 2. The PVIPIII knowledge management model is a mechanism or key contributory factor of the organization or community to raise income and promote participatory careers to reduce inequality in the aging society. The PVIPIII model is used to develop work, develop people, and develop organizations or communities of learning, resulting in organizations or communities creating a competitive advantage.

Keywords: Knowledge Management Model; Income Generation; Occupation Promotion

บทนำ

คุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นบวกกับความก้าวหน้าทางด้านระบบสาธารณสุข อายุคาดเฉลี่ย (Life Expectancy) ที่ยืนยาวขึ้นจากการมีสุขภาพดีส่งผลให้จำนวนประชากรผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นทั้งในประเทศที่พัฒนาแล้วและประเทศที่กำลังพัฒนา โครงสร้างประชากรที่เปลี่ยนแปลงไปกลายเป็นปัจจัยสำคัญในการวางแผนการบริหารและการกำหนดนโยบายต่าง ๆ ของผู้ที่รับผิดชอบ ไม่ว่าจะเป็นทางด้านการเมือง การปกครอง เศรษฐกิจและสังคม ทั้งภาครัฐและเอกชนต่างก็ให้ความสำคัญกับจำนวนผู้สูงอายุที่เพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง ส่งผลกระทบทั้งในระดับจุลภาค มหาภาค และระดับโลก โดยเฉพาะอย่างยิ่งผลกระทบที่เกิดขึ้นในการดำรงชีวิตของผู้สูงอายุอย่างมีคุณภาพ ซึ่งมีผลโดยตรงต่อภาคเศรษฐกิจและสังคม (รติมา คชนนท์, 2561) องค์การสหประชาชาติได้ให้คำนิยามของผู้สูงอายุว่า ผู้สูงอายุ (Older Person) คือ ประชากรที่มีอายุมากกว่า 60 ปี ขึ้นไป และยังได้จำแนกระดับการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุไว้ใน 3 ระดับ ได้แก่ 1. สังคมผู้สูงอายุ (Aging society) หมายถึง สังคมที่มีประชากรอายุ 60 ปี ขึ้นไปเป็นจำนวนมากกว่าร้อยละ 10 ของจำนวนประชากรทั้งหมดของประเทศ หรือในกรณีที่มีประชากรที่มีอายุตั้งแต่ 65 ปี ขึ้นไปมากกว่าร้อยละ 7

ของประชากรทั้งประเทศ 2. สังคมผู้สูงอายุอย่างสมบูรณ์ (Aged society) หมายถึงสังคมหรือประเทศที่มีจำนวนประชากรอายุ 60 ปี ขึ้นไปมากกว่าร้อยละ 20 ของประชากรทั้งประเทศ หรือมีจำนวนประชากรที่มีอายุตั้งแต่ 65 ปี มากกว่าร้อยละ 14 ของจำนวนประชากรทั้งประเทศ และ 3. สังคมผู้สูงอายุอย่างเต็มที่ (Super-aged society) หมายถึงสังคมหรือประเทศที่มีประชากรอายุ 65 ปี ขึ้นไปเป็นจำนวนมากกว่าร้อยละ 20 ของประชากรในประเทศ ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ประเทศนั้นเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างเต็มที่แล้ว (United Nation, 2015; มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2557)

ข้อมูลที่ได้จากการวิจัยร่วมของ Imperial College of London กับ องค์การอนามัยโลก (World Health Organization: WHO) บ่งชี้ว่า จากการวิเคราะห์ช่วงชีวิตของมนุษย์ในประเทศที่พัฒนาแล้วที่เป็นสมาชิกของ องค์การเพื่อความร่วมมือและการพัฒนาทางเศรษฐกิจ (Organization for Economic Co-operation and Development: OECD) จำนวน 35 ประเทศ และคาดเดาว่า ประชากรของโลกที่เกิดในปี พ.ศ. 2573 จะมีอายุยืนยาวขึ้น อีกทั้งอายุขัยของผู้ชายและผู้หญิงจะมีความใกล้เคียงกันมากขึ้น อย่างไรก็ตาม ประชากรผู้หญิงยังคงจะมีอายุขัยเฉลี่ยยาวนานกว่าผู้ชายเล็กน้อย งานวิจัยดังกล่าวยังได้นำเสนอข้อมูลที่น่าสนใจอีกว่า ผู้หญิงชาวเกาหลีใต้ที่เกิดในปี พ.ศ. 2573 จะเป็นประชากรกลุ่มแรกของโลกที่มีอายุเฉลี่ยเกิน 90 ปี โดยมีโอกาสความเป็นไปได้ถึงร้อยละ 50 เหตุผลสำคัญที่ทำให้ประชากรเพศหญิงมีอายุเฉลี่ยที่ยืนยาวเนื่องมาจาก รัฐบาลเกาหลีใต้ให้ความสำคัญกับระบบบริการสาธารณสุขของประเทศที่เข้มข้นและครอบคลุม ซึ่งตรงกันข้ามกับรัฐบาลในซีกโลกตะวันตกที่พยายามควบคุมงบประมาณของประเทศโดยการตัดงบประมาณด้านสาธารณสุขลง อีกทั้งยังมีปัญหาด้านความเหลื่อมล้ำทางสังคม เศรษฐกิจ และการเข้าถึงบริการและสวัสดิการของรัฐ นอกเหนือจากปัจจัยด้านความก้าวหน้าทางสาธารณสุขที่ส่งผลต่ออายุขัยเฉลี่ยของประชากรแล้ว สภาพแวดล้อม เงื่อนไขทางสังคม สิ่งแวดล้อม มลพิษ และปัจจัยด้านพันธุกรรมก็ล้วนแล้วแต่มีส่วนเกี่ยวข้องด้วยทั้งสิ้น (Bennett et al., 2017)

สถานการณ์ของสังคมผู้สูงอายุในอาเซียน ตามตัวเลขขององค์การสหประชาชาติ ในปี พ.ศ. 2558 ประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Southeast Asia) มีประชากรรวมกันทั้งสิ้นประมาณ 635 ล้านคน โดยในจำนวนนี้มีประชากรผู้สูงอายุประมาณ 60 ล้านคน ซึ่งคิดเป็นอัตราส่วนร้อยละ 9.4 ของประชากรในภูมิภาค โดยประเทศที่มีประชากรผู้สูงอายุมากที่สุดใน 3 อันดับแรก ได้แก่ ประเทศสิงคโปร์ ซึ่งมีประชากรที่มีอายุมากกว่า 60 ปี ขึ้นไปเป็นจำนวนร้อยละ 18 ของประชากรทั้งประเทศ รองลงมาได้แก่ ประเทศไทย ซึ่งมีประชากรที่มีอายุมากกว่า 60 ปี ขึ้นไป ในจำนวนร้อยละ 15.9 ของประชากรรวมทั้งประเทศ และอันดับที่ 3 คือ ประเทศเวียดนาม ซึ่งมีประชากรผู้สูงอายุที่มีอายุเกินกว่า 60

ปี ขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 10.4 ของประชากรทั้งประเทศ และประเทศอินโดนีเซียซึ่งมีจำนวนประชากรรวมมากที่สุดในกลุ่มภูมิภาค ถูกจัดอยู่ในอันดับที่ 4 โดยมีประชากรผู้สูงอายุประมาณร้อยละ 8.3 ของประชากรทั้งประเทศ (United Nations, 2015)

รัฐบาลไทยมีนโยบายในการสนับสนุนและส่งเสริมความพยายามในการลดความเหลื่อมล้ำในสังคม โดยมีการสร้างโอกาสในการเข้าถึงสวัสดิการและบริการของรัฐ อีกทั้งยังมีนโยบายในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนคนไทยซึ่งหมายรวมถึงผู้สูงอายุในมีสุขภาพที่ดี ดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีเกียรติและศักดิ์ศรีในความเป็นมนุษย์ รัฐบาลพยายามเตรียมความพร้อมสำหรับรองรับสังคมผู้สูงอายุอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลและมีการจัดเตรียมและกำหนดแผนรองรับสังคมผู้สูงอายุทั้งในระยะสั้นและระยะยาว มีการพัฒนานวัตกรรมมาใช้ประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ โดยมุ่งเน้นการพัฒนา นวัตกรรมที่ช่วยสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับคลังหรือภูมิปัญญาของผู้สูงอายุ ทั้งนี้เพื่อเป็นการสร้างรายได้ให้กับผู้สูงอายุ โดยมีกรมกิจการผู้สูงอายุ ภายใต้การดูแลของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เป็นผู้รับผิดชอบในการดำเนินงานด้านการพัฒนาคุณภาพของผู้สูงอายุในทุกมิติ มีการส่งเสริมสนับสนุนการใช้ นวัตกรรมและเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาประยุกต์ใช้ในการช่วยเหลือและอำนวยความสะดวกในกิจกรรมต่างๆ ให้กับผู้สูงอายุในการใช้ชีวิตประจำวัน เช่น โครงการ “ผู้สูงอายุไทย ก้าวไกลไทยแลนด์ 4.0: สูงวัยสูงคุณค่า สานภูมิปัญญา สู่ลูกหลานไทย” ด้วยการนำเอา นวัตกรรมในรูปแบบต่าง ๆ ที่เหมาะสมมาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในองค์ประกอบทั้ง 5 มิติ อันได้แก่ มิติด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ ด้านสุขภาพ ด้านสภาพแวดล้อม และเทคโนโลยีและนวัตกรรม มีการสร้างความตระหนักในคุณค่าของผู้สูงอายุในสังคม ผู้สูงอายุควรได้รับการนับถือจากคนในสังคมในฐานะผู้สะสมภูมิปัญญา และธนาคารความรู้ของสังคม โดยมีกระทรวงอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (อว.) รับผิดชอบในด้านการส่งเสริมและสร้างสรรค์ นวัตกรรมสำหรับผู้สูงอายุ โดยที่ นวัตกรรมนั้นมีพื้นฐานอยู่บนฐานทุนผู้สูงอายุ หรือผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholders) กับผู้สูงอายุ ทั้งนี้เพื่อให้ นวัตกรรมดังกล่าวสามารถตอบโจทย์เชิงบริบทและนำไปสู่การใช้ประโยชน์อย่างจริงจังในชีวิตประจำวัน ก่อให้เกิดรายได้ให้กับผู้สูงอายุและความยั่งยืนในชุมชน (ระพีพรรณ คำหอม และคณะ, 2562)

การเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นตลอดเวลาและรวดเร็วยิ่งขึ้นโดยเฉพาะในโลกยุคปัจจุบัน สภาวะการณ์ดังกล่าวเป็นแรงผลักดันให้องค์กรต่าง ๆ จำเป็นต้องมีการแสวงหา สร้าง รวบรวม กลั่นกรอง และจัดเก็บความรู้อย่างเป็นระบบเพื่อให้บุคคลากร อีกทั้งผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งหมดได้เข้าถึงและใช้ประโยชน์จากความรู้ นั้นได้อย่างสะดวกและตลอดเวลา ผู้บริหารและปฏิบัติงานจะต้องมีการเรียนรู้ มีการสร้าง และใช้ความรู้ในการบริหารและ

ปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง ทั้งนี้เพื่อช่วยให้องค์กรในความรับผิดชอบดำรงอยู่ได้อย่างปลอดภัยในโลกที่เปลี่ยนแปลงรวดเร็วและมีการแข่งขันสูง อีกทั้งมีการเจริญเติบโตและก้าวไปข้างหน้าด้วยความมั่นคงและยั่งยืน (สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้, 2561) การจัดการความรู้ (Knowledge Management) หมายถึง การรวบรวม สร้าง จัดระเบียบ แลกเปลี่ยน และประยุกต์ใช้ความรู้ในองค์กร โดยมีการพัฒนาระบบจากข้อมูลไปสู่สารสนเทศเพื่อให้เกิดความรู้และปัญญาในที่สุด (สำนักวิจัยและส่งเสริมวิชาการการเกษตร, 2562) องค์กรได้ประโยชน์ของการจัดการความรู้ในแง่ของการเพิ่มศักยภาพในการตัดสินใจเนื่องจากมีข้อมูล สารสนเทศ และความรู้ขององค์กร การเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการทำงาน เพราะมีคลังความรู้ที่สามารถดึงความรู้เหล่านั้นมาช่วยในการแก้ปัญหาขององค์กรทำให้การปฏิบัติงานประสบผลสำเร็จได้รวดเร็วยิ่งขึ้นและง่ายขึ้น และกำหนดทิศทางขององค์กรได้แม่นยำ สามารถนำความเชี่ยวชาญมาพัฒนาองค์กรให้ถูกทาง และทำให้เกิดนวัตกรรมทั้งในด้านผลิตภัณฑ์ บริการ และกระบวนการทำงาน (สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ, 2557)

ดังนั้น การพัฒนานวัตกรรมบนพื้นฐานศักยภาพผู้สูงอายุในการเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจและสังคมอย่างยั่งยืนในชุมชนเขตดุสิต กรุงเทพมหานคร จึงเป็นเรื่องเร่งด่วนและมีความสำคัญต่อสภาพเศรษฐกิจ สังคมและคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นของผู้สูงอายุ เมื่อพิจารณาตามศักยภาพของผู้สูงอายุ ทั้งในด้านความรู้ ความสามารถ องค์กรความรู้ และภูมิปัญญาของผู้สูงอายุ รวมถึงการสร้างคุณค่าทางสังคม แนวทางในการสร้างอาชีพเพื่อเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจ ให้กับผู้สูงอายุในชุมชนเขตดุสิต กรุงเทพมหานคร จึงนำมาซึ่งเหตุผลในการศึกษาการวิจัยเรื่องรูปแบบการจัดการความรู้ด้านการหารายได้และส่งเสริมอาชีพอย่างมีส่วนร่วมเพื่อการลดความเหลื่อมล้ำในสังคมผู้สูงอายุ เขตพื้นที่เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นพื้นที่สังคมสูงอายุอย่างสมบูรณ์ (Complete-aged society) ผลจากงานวิจัยชิ้นนี้จะสามารถแก้ไขปัญหาทางด้านการหารายได้และส่งเสริมอาชีพอย่างมีส่วนร่วมเพื่อการลดความเหลื่อมล้ำในสังคมผู้สูงอายุได้อย่างเป็นรูปธรรมและยั่งยืน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการณ์ความรู้ด้านการหารายได้และส่งเสริมอาชีพอย่างมีส่วนร่วมของชุมชนเมือง เพื่อการลดความเหลื่อมล้ำในสังคมผู้สูงอายุ กรณีศึกษา พื้นที่ชุมชนเขตดุสิต กรุงเทพมหานคร
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้ด้านการหารายได้และส่งเสริมอาชีพอย่างมีส่วนร่วมของชุมชนเมือง เพื่อการลดความเหลื่อมล้ำในสังคมผู้สูงอายุ กรณีศึกษา พื้นที่ชุมชนเขตดุสิต กรุงเทพมหานคร

3. เพื่อประเมินผลรูปแบบการจัดการความรู้ด้านการหารายได้และส่งเสริมอาชีพอย่างมีส่วนร่วมของชุมชนเมือง เพื่อการลดความเหลื่อมล้ำในสังคมผู้สูงอายุ กรณีศึกษา พื้นที่ชุมชนเขตดุสิต กรุงเทพมหานคร

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาเรื่องนี้เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative Research Method) ใช้การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) จำนวน 22 คน ประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิ นักวิชาการ เจ้าหน้าที่สำนักงานเขต ผู้นำชุมชน และประชาชนในชุมชน ใช้วิธีการประเมินรูปแบบการจัดการความรู้โดยผู้เชี่ยวชาญอย่างไม่เป็นทางการ ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะกิจรายบุคคล และผู้เชี่ยวชาญอิสระ (ศรีมา ฐมิธา, 2561) จำนวนทั้งสิ้น 12 คน ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content Analysis) วิเคราะห์เชิงสาเหตุและการเชื่อมโยงข้อมูล (Causal Analysis) จัดหมวดหมู่ข้อมูล (Data Categorization) ตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation) และสรุปความรู้และผลวิจัย (Conclusion) (เอี่ยมพร หลินเจริญ, 2555; สุรศักดิ์ วงศ์ษา, 2563)

ผลการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาวะการณ์ความรู้ด้านการหารายได้และส่งเสริมอาชีพอย่างมีส่วนร่วมของชุมชนเมือง เพื่อการลดความเหลื่อมล้ำในสังคมผู้สูงอายุ กรณีศึกษา พื้นที่เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร

ผลการศึกษาพบว่า โครงสร้างอายุของประชากรไทยมีการเปลี่ยนแปลงไปตามสภาวะการณ์ของโลกโดยมีสัดส่วนจำนวนผู้สูงอายุในประเทศเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง อันเนื่องมาจากสองสาเหตุหลักคือ อายุคาดหวังยืนยาวขึ้น (Life expectancy) หรือการลดลงของอัตราการตาย (Mortality rate) และการลดลงของอัตราการเกิด (Birth rate) ข้อมูลจากสำนักงานสถิติแห่งชาติ ปี พ.ศ. 2557 ชี้ให้เห็นว่า ประเทศไทยมีจำนวนผู้สูงอายุคิดเป็นร้อยละประมาณ 15 เปอร์เซ็นต์ของประชากรทั้งประเทศ และมีการคาดว่าสัดส่วนดังกล่าวจะเพิ่มมากขึ้นเป็น 20 เปอร์เซ็นต์ และมากไปถึง 28 เปอร์เซ็นต์ ภายใน ปี พ.ศ. 2564 และ พ.ศ. 2574 ตามลำดับ ในปี พ.ศ. 2557 สัดส่วนผู้สูงอายุต่อประชากรวัยทำงานอยู่ที่ 1 ใน 4 ในขณะที่สัดส่วนที่เหมาะสมควรจะอยู่ที่ 1 ต่อ 10 ยิ่งไปกว่านั้น ในปี พ.ศ. 2584 หรืออีกประมาณอีก 20 ปีในอนาคต ประเทศไทยจะมีสัดส่วนผู้สูงอายุต่อประชากรวัยทำงานอยู่ที่ 1 ต่อ 2 ซึ่งเป็นตัวเลขที่น่าเป็นห่วงและแสดงให้เห็นถึงอัตราการพึ่งพิง (Dependency rate) ที่สูงมาก จากการประมาณการของผู้เชี่ยวชาญด้านประชากรศาสตร์ ประเทศไทยจะ

เดินเข้าสู่สังคมสูงวัยอย่างสมบูรณ์ในปี พ.ศ. 2564 สภาวการณ์ด้านโครงสร้างแรงงานที่เปลี่ยนไปดังกล่าวก่อให้เกิดปัญหาความมั่นคงด้านรายได้ของผู้สูงอายุของไทย ประเทศไทยจำเป็นต้องมีการวางแผนรับมือในการพัฒนาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจและสังคมอย่างหลีกเลี่ยงมิได้ ตลอดจนต้องเตรียมการในด้านสวัสดิการ การให้บริการด้านสุขภาพอนามัย รวมทั้งการสร้างหลักประกันต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อรองรับจำนวนของผู้สูงอายุที่เพิ่มมากขึ้น ตัวอย่างที่ศึกษาได้จากกลุ่มประเทศที่พัฒนาแล้ว อาทิ ประเทศสหรัฐอเมริกา หรือกลุ่มประเทศในยุโรปและสแกนดิเนเวียที่ต้องใช้ระยะเวลาอย่างน้อยกว่า 50 ปี ในการปรับเปลี่ยนนโยบายเกี่ยวกับผู้สูงอายุให้สอดคล้องกับบริบทโครงสร้างของประชากรของประเทศ สำหรับประเทศไทย อาจใช้เวลาในการเตรียมการต่าง ๆ ที่สั้นกว่า เนื่องจากสามารถศึกษาและถอดบทเรียนจากต่างประเทศในการบริหารจัดการสังคมผู้สูงอายุ มาใช้เป็นต้นแบบและแนวทางในการสร้างองค์ความรู้ที่เป็นของตนเองและสอดคล้องกับสภาพสังคมและวัฒนธรรมของประเทศในการบริหารจัดการดังกล่าวอย่างมีประสิทธิภาพ ประเทศไทยให้ความสำคัญกับนโยบายการส่งเสริมการทำงานของผู้สูงอายุทั้งในแผนระดับชาติ ไม่ว่าจะเป็นแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555 - 2558) และฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564) แผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2545 - 2564) ตลอดจนพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในประเด็นการสร้างหลักประกันรายได้ ด้วยการส่งเสริมการทำงานของผู้สูงอายุทั้งในระบบและนอกระบบ การส่งเสริมอาชีพและการจัดหางานที่เหมาะสมให้ผู้สูงอายุทำทั้งในที่พักอาศัยและในชุมชน การส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สูงอายุในชุมชนมีการรวมกลุ่มประกอบอาชีพ เป็นการเสริมสร้างรายได้ให้แก่ผู้สูงอายุ ผลการจัดอันดับความเหลื่อมล้ำโดยธนาคารโลก พบว่าประเทศไทยอยู่ในอันดับ 1 ทั้งนี้ มติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 4 ธันวาคม พ.ศ. 2561 เห็นชอบในหลักการมาตรการขับเคลื่อนระเบียบวาระแห่งชาติ เรื่อง สังคมผู้สูงอายุ 6 Sustainable 4 Change โดยมีสาระสำคัญในประเด็นลดความเหลื่อมล้ำสังคมสูงอายุก่อสร้างเสริมศักยภาพในการประกอบอาชีพโดยการบูรณาการการส่งเสริมการประกอบอาชีพกับทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง มีการสร้างกลไกที่จำเป็นในการประกอบอาชีพเพื่อหารายได้ของผู้สูงอายุ พัฒนาและเพิ่มทักษะด้านฝีมือแรงงานในการประกอบอาชีพ เสริมสร้างความรู้ความเข้าใจและการรับรู้ด้านสถานการณ์ปัจจุบันในการประกอบอาชีพ โดยเฉพาะศักยภาพด้านการแข่งขัน บนพื้นฐานของการมีส่วนร่วมของชุมชน เป็นแรงกระตุ้นให้ผู้สูงอายุตระหนักรู้ กระตุ้นจิตสำนึกถึงความรับผิดชอบร่วมกันในชุมชน มีจิตสาธารณะ ร่วมกันคิด ร่วมกันทำ ร่วมกันจัดหา ร่วมกันเรียนรู้ เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกันและการรับรู้ร่วมกันในการประกอบอาชีพเพื่อหารายได้ของผู้สูงอายุอย่างมั่นคงและยั่งยืน

2. เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้ด้านการหารายได้และส่งเสริมอาชีพอย่างมีส่วนร่วมของชุมชนเมือง เพื่อการลดความเหลื่อมล้ำในสังคมผู้สูงอายุ กรณีศึกษาพื้นที่ชุมชนเขตดุสิต กรุงเทพมหานคร

ผลการศึกษาพบว่า รูปแบบ PVIPRII อันประกอบไปด้วย

1) การปรับเปลี่ยนการรับรู้และมุมมองที่เหมือนกัน (Perception) ผู้สูงอายุต้องมีความรู้สึกนึกคิดและการรับรู้ที่เหมือนกันหรือคล้ายกันถึงเหตุผลในการประกอบอาชีพเพื่อหารายได้ เช่น มีความเข้าใจในประเด็นความจำเป็นด้านเศรษฐกิจ สังคม หรือสภาพความเป็นอยู่ รวมทั้งคุณภาพชีวิตที่ดี มีจิตสำนึกในการเผชิญปัญหาและการแก้ปัญหาพร้อมกัน หรือมีความต้องการความช่วยเหลือด้านการส่งเสริมอาชีพในลักษณะที่คล้ายกัน ซึ่งจะส่งผลให้ผู้สูงอายุมีความรู้สึกผูกพันในการดำเนินกิจกรรมร่วมกันเพื่อแก้ปัญหาหรือก้าวข้ามอุปสรรคด้านการหารายได้ การปรับเปลี่ยนการรับรู้และมุมมองที่เหมือนกันถือเป็นหัวใจสำคัญในการผลักดันกิจกรรมต่าง ๆ ให้สำเร็จลุล่วงไปอย่างต่อเนื่อง

2) การมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน (Vision) ผู้สูงอายุมองเห็นจุดหมายในอนาคตที่เป็นภาพเดียวกัน มีแนวคิดไปในทิศทางเดียวกัน และมีเป้าหมายเดียวกัน การมีวิสัยทัศน์ร่วมกันจะทำให้เกิดพลังร่วม (Synergy) ในการขับเคลื่อน ความเป็นเอกภาพ และช่วยลดหรือหลีกเลี่ยงความขัดแย้งอันเนื่องมาจากความคิดเห็นที่แตกต่าง แม้วิสัยทัศน์จะไม่สามารถทับซ้อนกันอย่างแนบสนิท แต่อย่างน้อยก็ควรชี้ไปในทิศทางเดียวกัน

3) การมีความสนใจและผลประโยชน์ร่วมกัน (Interests) ผลประโยชน์อาจจะเป็นทั้งในรูปของตัวเงินและไม่ใช่ตัวเงิน อาจอยู่ในรูปของความพึงพอใจ หรือความสุขใจของแต่ละบุคคล เช่น เกียรติยศ ชื่อเสียง ความสัมพันธ์ การยอมรับ โอกาส ความก้าวหน้า ผู้สูงอายุอาจมีความสนใจในการประกอบอาชีพเพื่อสร้างรายได้ หรือได้รับผลประโยชน์ที่แตกต่างกัน แต่ควรต้องให้ทุกคนและต้องเพียงพอที่จะเป็นแรงจูงใจให้ผู้สูงอายุเข้ามามีส่วนร่วมในทางปฏิบัติอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

4) การมีส่วนร่วมของสมาชิกทุกคน (Participation) เป็นกระบวนการที่สำคัญมากในการพัฒนาความเข้มแข็งของโครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ สำหรับผู้สูงอายุ เป็นเงื่อนไขที่ก่อให้เกิดการรับรู้ ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ และร่วมลงมือกระทำอย่างเต็มกำลังความสามารถ ผู้สูงอายุแต่ละท่านมีความเท่าเทียมกัน ทุกคนอยู่ในฐานะเพื่อนร่วมงาน (Colleague) มีความสัมพันธ์ในแนวราบ (Horizontal relationship)

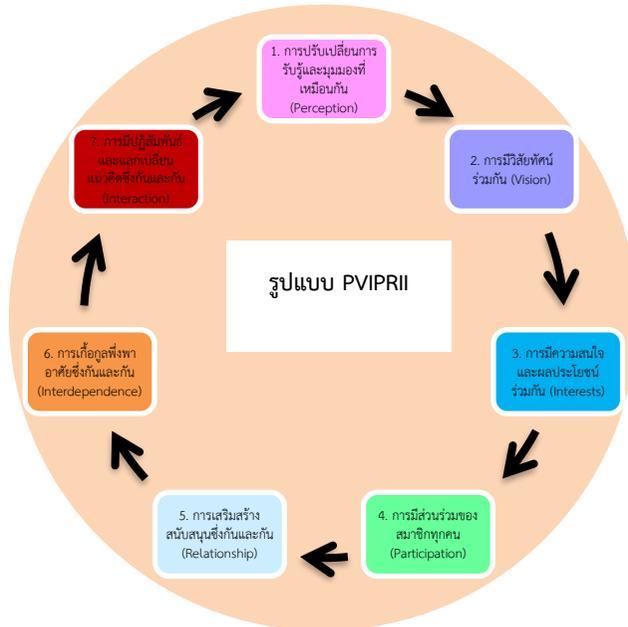
5) การเสริมสร้างสนับสนุนซึ่งกันและกัน (Relationship) ผู้สูงอายุทำงานร่วมกันเสริมสร้างพลังความเข้มแข็งให้กันและกัน นำจุดแข็งมาแก้ไขจุดอ่อนของแต่ละคน เพื่อเพิ่มผลลัพธ์ในรูปแบบของพลังวิคุณ มากกว่าผลลัพธ์ที่ได้จากการที่ต่างคนต่างอยู่

6) การเกี่ยวเนื่องพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน (Interdependence) การเกี่ยวเนื่องพึ่งพาอาศัยกันสามารถจัดปัญหาความขาดแคลนทรัพยากรในรูปของเงินทุน วัตถุดิบ ความรู้ กำลังคน ฯลฯ การพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันจะสร้างความเหนียวแน่นและความเข้มแข็งของกลุ่ม และก่อให้เกิดการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน

7) การมีปฏิสัมพันธ์และแลกเปลี่ยนแนวคิดซึ่งกันและกัน (Interaction) การประกอบกิจกรรมร่วมกันทำให้เกิดการปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน เช่น มีการติดต่อสื่อสารผ่านการสนทนา การปรึกษาหารือ การพบปะพูดคุยเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดซึ่งกันและกัน หรือการจัดกิจกรรมสัมมนาร่วมกัน การฝึกอาชีพร่วมกัน โดยที่ผลของการปฏิสัมพันธ์ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ตีระหว่างผู้สูงอายุ ลักษณะของปฏิสัมพันธ์ควรอยู่ในรูปแบบของการแลกเปลี่ยนกัน มากกว่าที่จะเป็นการให้หรือรับแต่เพียงฝ่ายเดียว

3. เพื่อประเมินรูปแบบการจัดการความรู้ด้านการหารายได้และส่งเสริมอาชีพอย่างมีส่วนร่วมของชุมชนเมือง เพื่อการลดความเหลื่อมล้ำในสังคมผู้สูงอายุ กรณีศึกษาพื้นที่ชุมชนเขตดุสิต กรุงเทพมหานคร

ผลการศึกษาพบว่า รูปแบบการจัดการความรู้ด้านการหารายได้และส่งเสริมอาชีพอย่างมีส่วนร่วมของชุมชนเมือง เพื่อการลดความเหลื่อมล้ำในสังคมผู้สูงอายุ กรณีศึกษาพื้นที่ดุสิต กรุงเทพมหานคร คือ รูปแบบและเทคนิคการประเมินที่เหมาะสมคือ การประเมินโดยใช้ผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งเป็นวิธีการประเมินที่เก่าแก่ที่สุดและเชื่อถือได้วิธีหนึ่ง มีการใช้อย่างแพร่หลายในวงการศึกษา และโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในการตัดสินคุณภาพของโครงการ ผลผลิตหรือกิจกรรมต่าง ๆ โดยใช้ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านทำการประเมิน ด้วยวิธีสังเกตกิจกรรม ตรวจสอบเนื้อหา ผลของกิจกรรมหรือโครงการ และหลักฐานที่เกี่ยวข้องอื่นๆ ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลให้ครอบคลุมสำหรับใช้ในประเมิน

ภาพที่ 1 รูปแบบการจัดการความรู้ด้านการหารายได้และส่งเสริมอาชีพอย่างมีส่วนร่วมของชุมชนเมือง เพื่อการลดความเหลื่อมล้ำในสังคมผู้สูงอายุ กรณีศึกษา พื้นที่เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร

ผลการประเมินรูปแบบการจัดการความรู้ด้านการหารายได้และส่งเสริมอาชีพอย่างมีส่วนร่วม เพื่อการลดความเหลื่อมล้ำในสังคมผู้สูงอายุ เขตพื้นที่ดุสิต กรุงเทพมหานคร อยู่บนพื้นฐานองค์ประกอบที่สำคัญ 7 ประการ หรือ PVIPRII Model ได้แก่ 1. การปรับเปลี่ยนการรับรู้และมุมมองที่เหมือนกัน (Perception) 2. การมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน (Vision) 3. การมีความสนใจและผลประโยชน์ร่วมกัน (Interests) 4. การมีส่วนร่วมของสมาชิกทุกคน (Participation) 5. การเสริมสร้างสนับสนุนซึ่งกันและกัน (Relationship) 6. การเกื้อกูลพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน (Interdependence) และ 7. การมีปฏิสัมพันธ์และแลกเปลี่ยนแนวคิดซึ่งกันและกัน (Interaction)

อภิปรายผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1. การศึกษาสภาวะการณ์ความรู้ด้านการหารายได้และส่งเสริมอาชีพอย่างมีส่วนร่วมของชุมชนเมือง เพื่อการลดความเหลื่อมล้ำในสังคมผู้สูงอายุ กรณีศึกษา พื้นที่เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า โครงสร้างอายุของประชากรไทยมีการเปลี่ยนแปลงไปตามสภาวะการณ์ของโลก โดยมีสัดส่วนจำนวนผู้สูงอายุในประเทศเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง เกิดประเด็นปัญหาในการประกอบอาชีพ เพื่อหารายได้

และลดความเหลื่อมล้ำในสังคมสูงอายุ สร้างเสริมศักยภาพในการประกอบอาชีพโดยการบูรณาการการส่งเสริมการประกอบอาชีพกับทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง มีการสร้างกลไกที่จำเป็นในการประกอบอาชีพเพื่อการหารายได้ของผู้สูงอายุ พัฒนาและเพิ่มทักษะด้านฝีมือแรงงานในการประกอบอาชีพ เสริมสร้างความรู้ความเข้าใจและการรับรู้ด้านสถานการณ์ปัจจุบันในการประกอบอาชีพ โดยเฉพาะศักยภาพด้านการแข่งขัน บนพื้นฐานของการมีส่วนร่วมของชุมชน สร้างแรงกระตุ้นให้ผู้สูงอายุตระหนักรู้ กระตุ้นจิตสำนึกถึงความรับผิดชอบร่วมกันในชุมชน มีจิตสาธารณะ ร่วมกันคิด ร่วมกันทำ ร่วมกันจัดหา ร่วมกันเรียนรู้ เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกันและการรับรู้ร่วมกันในการประกอบอาชีพเพื่อหารายได้ของผู้สูงอายุอย่างมั่นคงและยั่งยืน สอดคล้องกับงานวิจัยของธัชชนันท์ อิศรเดช และวสันต์ ลิ้มรัตน์ภักทรกุล (2563) เรื่อง ชุมชนกับการจัดการปัญหาความเหลื่อมล้ำเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน กรณีศึกษาชาวตำบลหนองสำราญ พบว่า ความเหลื่อมล้ำเป็นปัญหาในการดำเนินชีวิตของคนไทยในหลายมิติ ความเหลื่อมล้ำอาจอยู่ในรูปแบบของแหล่งเงินทุนที่ใช้ในการประกอบอาชีพ ความเหลื่อมล้ำด้านการเข้าถึงการศึกษา หรือความเหลื่อมล้ำด้านสิทธิการเข้าถึงสวัสดิการหรือบริการต่าง ๆ ของรัฐ ซึ่งการแก้ไขปัญหามักถูกผลักดันให้เป็นภาระของรัฐบาลหรือหน่วยงานของรัฐและประสบกับความล้มเหลวเรื่อยมา เป็นผลให้สภาพการณ์ความเหลื่อมล้ำทวีความรุนแรงขึ้นเรื่อย ๆ จนประเทศไทยติดอันดับความเหลื่อมล้ำเป็นอันดับ 1 ของโลก

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2. การพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้ด้านการหารายได้และส่งเสริมอาชีพอย่างมีส่วนร่วมของชุมชนเมือง เพื่อการลดความเหลื่อมล้ำในสังคมผู้สูงอายุ กรณีศึกษา พื้นที่เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า รูปแบบและเทคนิคการประเมินที่เหมาะสมคือ รูปแบบ PVIPRII อันประกอบไปด้วย 1. การปรับเปลี่ยนการรับรู้และมุมมองที่เหมือนกัน (Perception) 2. การมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน (Vision) 3. การมีความสนใจและผลประโยชน์ร่วมกัน (Interests) 4. การมีส่วนร่วมของสมาชิกทุกคน (Participation) 5. การเสริมสร้างสนับสนุนซึ่งกันและกัน (Relationship) 6. การเกื้อกูลพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน (Interdependence) และ 7. การมีปฏิสัมพันธ์และแลกเปลี่ยนแนวคิดซึ่งกันและกัน (Interaction) สอดคล้องกับงานวิจัยของสมศักดิ์ อมรศิริพงศ์ และอาชว์ภูริชัญญ์ น้อมเนียน (2560) เรื่อง รูปแบบและกลไกการจัดสวัสดิการสังคมเพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม สำหรับกลุ่มแรงงานผู้สูงอายุในระบบในเขตเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดสระแก้ว พบว่า รูปแบบและกลไกการจัดสวัสดิการสังคมเพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางสังคมสำหรับกลุ่มแรงงานผู้สูงอายุในระบบในเขตเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดสระแก้ว คือ ELDERFARE Model อันประกอบไปด้วย 1) E: Elderly Centered มีเครือข่ายแรงงานนอกระบบผู้สูงอายุ หรือชมรมผู้สูงอายุและพัฒนาสังคมจังหวัด 2) L: Local Government

Organizations มีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ 3) D: Doctors and Public Health Care System มีหน่วยงานด้านสาธารณสุขระดับจังหวัด และอำเภอ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบล องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และกองทุนประกันสังคม 4) E: Enterprise and Investors Responsibility มีผู้ประกอบการและนักลงทุน และนโยบายประชารัฐ 5) R: Rights of Community มีมาตรา 44 กองทุนที่ดิน หรือธนาคารที่ดิน และนโยบายประชารัฐ 6) F: Family Link มีนโยบายรัฐบาล และครอบครัว 7) A: Agricultural Contribution มีกลุ่มเครือข่ายเกษตรกร องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และมาตรา 44 8) R: Rural Community Exploitation มีกลุ่มเกษตรกร องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และกลุ่มสวัสดิการชุมชน และ 9) E: Economic Concerned มีเครือข่ายแรงงานนอกระบบ ผู้สูงอายุ และกลุ่มอาชีพผู้สูงอายุ พัฒนาสังคมจังหวัด และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นกลไกสำคัญ

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3. การประเมินรูปแบบการจัดการความรู้ด้านการหารายได้และส่งเสริมอาชีพอย่างมีส่วนร่วมของชุมชนเมือง เพื่อการลดความเหลื่อมล้ำในสังคมผู้สูงอายุ กรณีศึกษา พื้นที่ชุมชนเขตดุสิต กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า รูปแบบการจัดการความรู้ด้านการหารายได้และส่งเสริมอาชีพอย่างมีส่วนร่วม เพื่อการลดความเหลื่อมล้ำในสังคมผู้สูงอายุ เขตพื้นที่ดุสิต กรุงเทพมหานคร คือ การประเมินโดยใช้ผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งเป็นวิธีการประเมินที่เก่าแก่ที่สุดและเชื่อถือได้วิธีหนึ่ง มีการใช้อย่างแพร่หลายในวงการศึกษา และโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในการตัดสินคุณภาพของโครงการ ผลผลิตหรือกิจกรรมต่าง ๆ โดยใช้ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านทำการประเมิน ด้วยวิธีสังเกตกิจกรรม ตรวจสอบเนื้อหา ผลของกิจกรรมหรือโครงการ และหลักฐานที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลให้ครอบคลุมสำหรับใช้ในประเมิน สอดคล้องกับการศึกษาของ กนกรัตน์ จิรสังจานุกูล และณัฐชนนท์ หงส์วิทธิธร (2555) เรื่อง ระบบการวิเคราะห์ข้อคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญด้วยการวิเคราะห์ความหมายแอบแฝงและการจัดกลุ่มข้อความ พบว่า การวิเคราะห์ของคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญสามารถช่วยเหลือผู้วิจัยด้วยเทคนิคเดลฟาย เพื่อช่วยลดเวลาในการวิเคราะห์ข้อคิดเห็น ช่วยลดปัญหาเรื่องอคติ ความลำเอียง หรือการขาดความรอบรอบในการวิเคราะห์ โดยผลลัพธ์ที่ได้จากการวิเคราะห์ของผู้เชี่ยวชาญสามารถนำไปใช้งานได้

องค์ความรู้จากการวิจัย

โลกยุคปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในมิติต่าง ๆ เช่น สารสนเทศ เทคโนโลยี ความรู้ การตลาด การหารายได้ ฯลฯ การสร้าง การกระจาย และการประยุกต์ใช้ความรู้ที่มีอยู่ หรือการจัดการความรู้ กลายเป็นปัจจัยขับเคลื่อนหลักของเศรษฐกิจ ให้เกิดการเติบโต สร้างความมั่งคั่ง และสร้างงาน สร้างรายได้ในอุตสาหกรรมทุก

รูปแบบ รูปแบบการจัดการความรู้เป็นวิธีการรวบรวมองค์ความรู้ที่มีอยู่ โดยอาจกระจายกระจายอยู่ในตัวบุคคล ผลผลิต หรือเอกสารต่าง ๆ มาพัฒนาและบริหารจัดการให้เป็นระบบ เพื่อให้ทุกคนในองค์กร ชุมชน หรือผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียสามารถเข้าถึงองค์ความรู้ และพัฒนาองค์กร ชุมชน หรือตนเองให้เป็นผู้รู้ รวมทั้งสามารถปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีเป้าหมายในการพัฒนาใน 3 ประเด็น คือ การพัฒนางาน พัฒนาคน และพัฒนาองค์กรการเรียนรู้ อันจะส่งผลให้หน่วยงาน หรือชุมชนเกิดความได้เปรียบในเชิงแข่งขัน รูปแบบการจัดการความรู้เป็นกลไก หรือตัวส่งเสริมสำคัญขององค์กรหรือชุมชน ในการยกระดับคุณภาพมาตรฐานการทำงานไปสู่ระดับมาตรฐานสากล

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

รูปแบบการจัดการความรู้ด้านการหารายได้และส่งเสริมอาชีพอย่างมีส่วนร่วมของชุมชนเมืองเพื่อการลดความเหลื่อมล้ำในสังคมผู้สูงอายุ พื้นที่เขตดุสิต กรุงเทพมหานครควรมีการศึกษาเพิ่มเติมในด้านของปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จ หรือความล้มเหลวของการนำรูปแบบการจัดการความรู้ด้านการหารายได้และส่งเสริมอาชีพอย่างมีส่วนร่วมเพื่อการลดความเหลื่อมล้ำในสังคมผู้สูงอายุ พื้นที่เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร มีการเปิดเผยและเผยแพร่ข้อมูลให้ประชาชนได้รับรู้ทั่วกัน เพื่อความโปร่งใสของโครงการ และควรมีการจัดสรรงบประมาณที่เพียงพอในการจัดหาเทคโนโลยีที่ทันสมัย เพื่อนำมาใช้ในการทำงานและให้บริการอย่างคุ้มค่า

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. รูปแบบการจัดการความรู้ด้านการหารายได้และส่งเสริมอาชีพอย่างมีส่วนร่วมเพื่อการลดความเหลื่อมล้ำในสังคมผู้สูงอายุ เขตพื้นที่ชุมชนบางรีน จังหวัดระนอง องค์กรภาครัฐและชุมชนต้องตระหนักให้มีการสร้างองค์ความรู้ ความเข้าใจอันดีที่อยู่ในกรอบกฎหมาย โดยตั้งมั่นอยู่ในการปฏิบัติที่ถูกต้อง จึงควรจัดให้มีการสัมมนาอบรมเชิงวิชาการหรืออบรมให้ความรู้ในด้านต่างๆรวมถึงการปรับสิ่งต่างๆ ให้ผู้ปฏิบัติสามารถปฏิบัติได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม

2. ควรนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ในการบริหารอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอรวมทั้งสร้างจิตสำนึกในการบริหารจัดการให้กับผู้บริหารและบุคลากร เพื่อให้เกิดการปฏิบัติที่ก่อให้เกิดประโยชน์สุขภายในหน่วยงานและแก่ประชาชน รวมทั้งเพื่อให้การดำเนินงานรูปแบบการจัดการความรู้ด้านการหารายได้และส่งเสริมอาชีพอย่างมีส่วนร่วมเพื่อการลดความเหลื่อมล้ำในสังคมผู้สูงอายุ พื้นที่เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลที่ดี สามารถตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนในพื้นที่ได้เป็นอย่างดี

เอกสารอ้างอิง

- กนกรัตน์ จิรสังจานุกุล และณัฐธนนท์ หงส์วริทธิ์ธร. (2555). ระบบการวิเคราะห์ข้อคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญด้วยการวิเคราะห์ความหมายแบบแฝงและการจัดกลุ่มข้อความ. *วารสารเทคโนโลยีสารสนเทศ*, 8(1), 15.
- ชมพูนุท พรหมภักดี. (2556). การเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุของประเทศไทย (Aging society in Thailand). *วารสารสำนักวิชาการสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา*, 3 (16), 1-19.
- ธัชชนันท์ อิศรเดช และ วสันต์ ลิ้มรัตนภัทรกุล. (2563). ชุมชนกับการจัดการปัญหาความเหลื่อมล้ำเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน กรณีศึกษาชาวตำบลหนองสำหร่าย. *วารสารสังคมศาสตร์และมานุษยวิทยาเชิงพุทธ*, 5(11), 375-388.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. (2557). *สังคมผู้สูงอายุ : นัยต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ » นิยาม: สังคมผู้สูงอายุ*. สืบค้น 6 พฤษภาคม 2564. จาก : <https://www.stou.ac.th/stouonline/lom/data/sec/Lom12/05-01.html>
- รติมา คชนนท์. (2561). *สังคมผู้สูงอายุกับการขับเคลื่อนเศรษฐกิจไทย*. เอกสารวิชาการอิเล็กทรอนิกส์ . สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.
- ระพีพรรณ คำหอม และคณะ (2562). *สังคมสูงวัยและสวัสดิการสังคม: การปลดล็อกความเหลื่อมล้ำสู่ความยั่งยืน*. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.).
- ศรีมาธุมิธา. (2561). *การประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ: คุณลักษณะ วิธีการและผลลัพธ์*. สืบค้น 1 มิถุนายน 2564, จาก <https://th.srimathumitha.com/zakon/111425>
- สมศักดิ์ อมรศิริพงศ์ และอาชว์ภุริชญ์ น้อมเนียน. (2560). รูปแบบและกลไกการจัดสวัสดิการสังคมเพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม สำหรับกลุ่มแรงงานผู้สูงอายุในระบบในเขตเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดสระแก้ว. *วารสารวิชาการนวัตกรรมสื่อสารสังคม*, 5(10), 29-40.
- สุรศักดิ์ วงศ์ษา. (2563). การวิจัยเชิงคุณภาพด้วยวิธีทฤษฎีฐานราก: แนวความคิด วิธีการ และข้อพึงระวัง. *ศิลปศาสตร์ปริทัศน์*, 15(1), 117-130.
- สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ (องค์การมหาชน). (2561). *การจัดการความรู้*. กรุงเทพฯ : สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้.
- สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ. (2557). *ประโยชน์ของการจัดการความรู้*. สืบค้น 15 พฤษภาคม 2564, จาก <https://www.nstda.or.th>
- สำนักงานวิจัยและส่งเสริมวิชาการการเกษตร. (2562). *การจัดการความรู้*. เชียงใหม่: สำนักงานวิจัยและส่งเสริมวิชาการการเกษตร มหาวิทยาลัยแม่โจ้.

- เอี่ยมพร หลินเจริญ. (2555). เทคนิคการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ. *วารสารการวิจัยผลการศึกษา*, 17(1), 17-29.
- Kontis, V. et al. (2017). *Future life expectancy in 35 industrialized countries: Projections with a Bayesian model ensemble*. *The Lancet*, 89(10076), 1323-1335.
- United Nation. (2015). *World populations ageing (2015)*. New York: United Nation.